చివరిపాఠం

కళ్యాణ మోహనబాబు

ఎదురుగా 'ఆపరేషన్ థియేటర్' గోడమీద ఎర్రటి బల్బు వెలుగుతోంది. దాన్నే చూస్తూ మాటి మాటికీ చేతికున్న రిస్టువాచీని గమనిస్తూ, అసహనంగా, ఆందోళనగా అక్కడున్న బెంచీమీద కూర్చున్నాడు ఆనందరావు లోపల తన భార్య కమలకి 'సిజేరియన్ ఆపరేషన్' జరుగుతోంది. పెళ్ళయిన పదిహేనేళ్ళకి తను మొదటిసారిగా తండ్రి కాబోతున్న క్షణాలివి కాని ఆనందరావు పుట్టబోయే బిడ్డ కోసం ఆలోచించడం లేదు 'స్ట్రెచర్ మీంచి ఆపరేషన్ థియేటర్'లోనికి వెళ్తూ తనవేపు దీనంగాచూసిన కమల చూపులే అతని కళ్ళముందు కదులుతూ కలవర పెడుతున్నాయి. ఈ పదిహేనేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలో యిద్దరూ కష్టసుఖాల్ని కలిసి పంచుకున్నారు ఒకరి నొకరు అర్థం చేసికున్నారు ఒకరి కోసం ఒకరై జీవించారు. తనకి చెప్పుకోదగ్గ ఆర్థిక సమస్యలేవీ లేవు. 'లెక్చరర్'గా సంఘంలో ఓ మంచి స్థానం వుంది మంచి వ్యక్తిగా గౌరవం పలుకుబడి వున్నాయి. ఇన్నాళ్ళూ తమని వేధిస్తున్నసమస్య కేవలం 'పిల్లలులేకపోవడమే!' అది కూడా యిప్పుడు తొలగిపోతోంది. 'తొమ్మిది నెలలుగా 'ఎప్పుడెప్పుడా' అని ఎదురు చూస్తున్న క్షణాలు రానే వచ్చాయి. తల్లి అని పించుకునే ఆ క్షణాలు కమల కడుపులోకొస్తున్నాయి!

ఈ ఆపరేషన్ సరిగ్గా జరగకపోతే?

తన కమల కేమయినా జరిగితే?

తన భార తనకి దూరమైపోతే?

ఓహ్! నో!! అలాంటి ప్రశ్నలకి కనీసం ఊహాలోనైనా తావులేదు తన కమల తన కెప్పుడూ దూరం కాదు. తాను యెవ్వరికీ యింత వరకూ అన్యాయం చేయలేదు. అంచేత ఆ భగవంతుడు తన కన్యాయం చెయ్యడు! మళ్ళీ వాచీ చూశాడు కంగారుగా! అరగంటకి పైగా అయ్యింది ఆపరేషన్ ప్రారంభమయి! తన నుదిటిమీద చమట బిందువులు జారి ప్యాంటుమీద పడ్డాయి జేబులోంచి రుమాలు తీసి ఓసారి ముఖం అంతా తుడిచాడు ఆ గోడమీద ఎర్రటి బల్బు ఆరిపోయింది. సడన్‌గా తను కూర్చున్న బెంచీ మీంచి లేచాడు ఆనందరావు. డాక్టర్లు ఒక్కొక్కరే బయట కొస్తున్నారు డాక్టర్ వసుంధరగారు బయటికొచ్చింది నవ్వుతూనే "కంగ్రాట్స్, మగబిడ్డ" అనేసి తన డ్యూటీ రూమ్‌కేసి వెళ్ళిపోయింది ఆనందరావు హృదయం ఒక్కసారిగా ఉప్పొంగిపోయింది! "థాంక్ గాడ్" అనుకున్నాడు ఎంతో సంతృప్తిగా!

ఇంతలో ఆయా ఆ పసికందుని తీసుకుని బయటకొచ్చింది ఆమె చేతుల్లోని 'తన బిడ్డ'ని తదేకంగా చూశాడు ఆనందరావు. "జీవితాంతం చూద్దురుగానిలెండి ముందు స్నానం చెయ్యనివ్వండి" అంది ఆయా.

"ఆ 'ఫార్మాలిటీస్' అయిన తరువాత నాకు కనిపించు" అన్నాడు ఆనందరావు, తను యివ్వగలుగుతున్నదిసా నవ్వ ఆర్థాన్ని ధ్వనింపజేస్తూ

"అది మీరు చెప్పకపోయినా మేము కలవక మానం" అనేసి నవ్వుకుంటూ వెళి పోయింది ఆయా

'స్ట్రెచర్' మీంచి కమలని బయటకు తీసికొచ్చి 'గైనిక్ వార్డు'లోని 'స్పెషల్ రూమ్స్' వేపు తీసికెళ్తున్నారు. అలా కమలని చూసిన ఆనందరావుకి అంత సంతోష సమయంలో కూడా ఏడుపొచ్చి రెండు కన్నీటి చుక్కలు రాలి షర్టుమీద పడ్డాయి. నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ స్పెషల్ రూమ్స్ వేపు వెళ్ళాడు.

మరో రెండు గంటల తర్వాత కమలకి తెలివొచ్చింది తన బాబుని తనివితీరా చూసుకుంది.

"మన బాబెలా ఉన్నాడు?" అడిగాడు ఆనందరావు

ఆమె నవ్వింది నీరసంగా. ఆపరేషన్ మత్తు పూర్తిగా వదల్లేదింకా అంచేత మాట స్పష్టంగా రావటం లేదామెకు.

తరువాత డాక్టర్ వసుంధరని కలవడానికి డ్యూటీ రూమ్‌కి వెళ్ళాడు ఆనందరావు

ఆమె అక్కడ కాఫీ తాగుతూ కనిపించింది.

"రండి కూర్చోండి" అంది ఆనందరావుని చూసి

"థాంక్యూ డాక్టర్ మీ మేలు యీ జన్మకి మరవలేను. కమలకి తల్లిగా పునర్జన్మ

విన్నారు ఇన్నాళ్ళు ఆమె పడిన ఆవేదనని యీ ఆపరేషన్‌తో పటాపంచలు చేశారు. ఐయామ్ రియల్లీ గ్రేట్‌ఫుల్ టుయూ డాక్టర్!'' అన్నాడు ఆనందరావు ఆవేశంగా!

''ఇందులో నేను చేసిందేమీ పెద్దగాలేదు. దిసీజ్ మై డ్యూటీ! పైగా నేనేదో ఊరికే చేశాననుకోకండి. సాయంత్రం మీరు మా యింటికొచ్చి ఓ ఐదువందలివ్వాల్సి ఉంటుంది'' అంది డాక్టర్ వసుంధర మామూలుగా.

అదిరిపడ్డాడు ఆనందరావు.

''అయిదు వందలా?'' అన్నాడు నోరు తెరిచి.

''ఏం? అంత కంగారు పడ్డారు? మీ ఆవిడ ప్రాణం ఖరీదు కనీసం అయిదువందలు చెయ్యదా?'' అంది కనుబొమ్మలు చిట్లించి వసుంధర.

''ప్రస్తుతం మూడువందలే ఉన్నాయి. మిగతాది మా ఊరెళ్లిన తరువాత పంపిస్తాను'' అన్నాడు ఆనందరావు ప్రాధేయ పడుతున్నట్టు.

పవిత్ర రుద్రాక్ష

1 నుండి 14 ముఖములుగల పవిత్ర రుద్రాక్షలు, చందనం, తులసి, పసుపుపచ్చ మరియు గులాబీరంగుల జపమాలలు, శిలాజిత్తు, గోరోచనం, దక్షిణావర్త శంఖము, అదృష్టమును కల్పించే శ్రేష్ఠమైన రాళ్ళు, లభించును. కోరినవారికి సరలపట్టి పంప బడును. హిందీ లేక ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి

Shree Jagdamba Bhawan
(A.M.) SONEPAT-131001.

డా॥ పి. వి. కె. రావ్, B. A.,

వైద్యవిద్వాన్, వైద్యాచార్య, సెక్స్ స్పెషలిస్ట్.

వివాహము వాయిదా వేయ నవసరము లేదు. హస్త ప్రయోగం, నరముల బల హీనత, శీఘ్రస్ఖలనములకు ఆయుర్వేద చికిత్స.
పోస్టు ద్వారా చికిత్స కలదు.

రావ్స్ క్లినిక్,
టి బి రోడ్, తెనాలి,
ఫోన్ 700, 1010.

చివరిపాఠం

''నథింగ్ డూయింగ్! నా వృత్తి నేర్పిన 'మొదటి పాఠం' యిలాంటి కథలు నమ్మకూడదని! అంచేత మీరు సాయంత్రం మా యింటికొచ్చి ఆ డబ్బివ్వాల్సిందే! దాన్ని గురించి అట్టే యిక్కడ మాట్లాడ దలచుకోలేదు'' అనేసి విసురుగా వెళ్ళిపోయింది వసుంధర.

అంతవరకూ వింతో ఉన్నతంగా ఊహించుకున్న వసుంధర ఒక్కసారిగా రాక్షసిలా కనపడింది ఆనందరావు కళ్ళకి. ఆమె మీద 'గౌరవం' స్థానంలో 'అసహ్యం' చోటు చేసుకుంది.

ఆ సాయంత్రం బజార్లో తన చేతికున్న రెండు ఉంగరాలూ అమ్మేసి అందులోని అయిదువందలు తీసికెళ్ళి ఆమె కిచ్చాడు ఆనందరావు

ఆ డబ్బు ఆమె కిస్తూ తన మనసులో పొంగుతున్న కోపాన్ని ఆపుకోలేక పోయాడు

''డాక్టర్. మీరు నాకు చేసిన సహాయానికి చాలా థ్యాంక్స్! మీ కెంత డబ్బిచ్చినా మీ ఋణం తీరదు కాని 'మానవతా ధర్మాన్ని' మీ జీవితంలో అప్పుడప్పుడైనా గుర్తు తెచ్చుకోండి. అందరూ నాలా మీరడిగినంతా యివ్వలేరు అందరికీ నాలా రెండేసి ఉంగరాలు ఉండవు!'' అనేసి విసురుగా బయటకొచ్చేశాడు ఆనందరావు.

ఆ మర్నాడు డాక్టర్ వసుంధర మామూలుగానే వచ్చి కమలని పలకరించింది. ఆనందరావు మాత్రం ఆమెతో ముభావంగానే ఉన్నాడు. కాని అనవసరంగా నోరుజారేనేమో నని మనసులో దిగులుగానే ఉంది. అందుకే కమలని 'డిశ్చార్జి' చేసిన రోజు మళ్ళీ వసుంధరని కలిసి క్షమాపణలు చెప్పాడు

''డాక్టర్, ఆ రోజు మిమ్మల్ని బాధపెట్టి ఉంటే నన్ను క్షమించండి'' అన్నాడు ప్రాధేయపడుతూ.

''ఫర్వాలేదు. అలాంటి దూషణలూ, ఛీత్కారాలూ నవ్వుతూ స్వీకరించడం మా వృత్తి నేర్పిన 'రెండవ పాఠం!'' అంది వసుంధర నవ్వుతూ.

ఆనందరావు కమలనీ, కొడుకునీ తీసుకుని తన ఊరు వచ్చేశాడు. ఓ వారం రోజుల తరువాత తన పేరుమీద ఓ అయిదు వందలు మనిఆర్డరూ, ఓ కవరూ వచ్చాయి. ఆడబ్బు డాక్టర్ వసుంధర పంపింది! ఆశ్చర్యంగా కవరు చింపాడు ఆనందరావు

మాస్టారికి నమస్కారములు—

నేను పంపిన 'మనీ ఆర్డరు' కూడా అందుతూనే వుంటుంది. మీరు ఆశ్చర్యపోతారని నాకు తెల్సు నేను రాయబోయే కొన్ని విషయాలు చదివితే మీరు మరింత ఆశ్చర్యపోతారు! అందుకే ఈ ఉత్తరాన్ని సాంతం సావధానంగా చదవండి -

నేను పన్నెండేళ్ళ క్రితం మీ స్టూడెంటుని. మీ కాలేజీలోనే 'బై.పి.సి. గ్రూప్'తో ఇంటరు' చదివాను మీ దగ్గర 'ట్యూషన్' కూడా చదివాను. నాతోపాటు చాలామంది అమ్మాయిలూ, అబ్బాయిలూ మీ దగ్గర ట్యూషన్ చదివేవారు. నాలాంటి వారిని కొన్ని వేల మందిని మీ సర్వీస్‌లో చూసి ఉంటారు. అందుకే మీరు నన్ను గుర్తించలేకపోయారు!

ఆ రోజు మిమ్మల్ని బాధపెట్టి మీ దగ్గర బలవంతంగా అయిదు వందలూ వసూలు చేసినందుకు మిమ్మల్ని మనస్ఫూర్తిగా క్షమార్పణ కోరుకుంటున్నాను. నేనలా ప్రవర్తించడానికి కూడా ఓ కారణముంది. అది ఇక్కడ చెప్పడం నా ధర్మం!

ఆ రోజుల్లో - అంటే నేను మీ దగ్గర ట్యూషను చదివిన తరువాత - మీరు పరీక్షల ముందు 'కోర్సు' పూర్తిచేసి నేను మీకివ్వ వలసిన ట్యూషన్ ఫీజు - నూటఏభై రూపాయలు అడిగారు. నిజానికి నా దగ్గర అంత డబ్బు అప్పుడు లేదు. నాన్నగారు పోయి అప్పటికే అయిదేళ్లయింది. మా మేనమామ యింట్లో ఉండి చదువుకునే దాన్ని నా ఆస్తి అంతా కోర్టు వ్యవహారాల్లో చిక్కుకుని ఉంది. మొదట్లో డబ్బిస్తానన్న మేనమామ తరువాత మొండిచెయ్యి చూపించాడు. అందుకే మీరడిగిన వెంటనే ఆ డబ్బు యివ్వలేకపోయాను కాని మీరు నన్ను అపార్థం చేసుకున్నారు. ఓ రోజు నన్నుమీరు కాలేజీలో మీ డిపార్ట్‌మెంట్‌కి పిలిచి ఆ డబ్బు గురించి నన్ను గట్టిగా అడిగారు. నేను నా పరిస్థితి చెప్పబోతే - ''ఇలాంటి కథలు నేను చాలా విన్నాను. మా వృత్తి మాకు చెప్పే 'మొదటి పాఠం' ఏమిటంటే విద్యార్థులు చెప్పే యిలాంటి కట్టు కథలు నమ్మకూడదని' అంటూ నన్ను అవహేళన చేసి అవమానించారు

వంటలు

పనీర్ ఆమ్లెట్

కావలసిన సామగ్రి: రెండు గుడ్లు, 90 గ్రా.ల పనీర్, 20 గ్రాల ఉల్లిపాయల్లి, 20 గ్రాల టమాటాలు, 2 పచ్చిమిరప కాయలు, 25 గ్రాల మైదా, 30 గ్రాల వెన్న, 50 గ్రాల పెరుగుపైనున్న నీళ్ళు, రుచికి కొద్దిగా ఉప్పు, నల్ల మిరియాలపొడి కావలెను

తయారు చేయు విధానం : ఉల్లి, టమాటా, మిరపకాయలు ముక్కలు తరిగి ఉంచాలి తర్వాత గుడ్లు కొట్టి పనీర్‌ని మిశ్రమం చేయాలి వెన్న తప్ప మిగతా అన్నిటిని కలిపి బాగా గిలక్కొట్టాలి పెనం వేడెక్కిన తర్వాత దానికి వెన్న కొద్దిగా రాసి ఈ గిలక్కొట్టిన మిశ్రమాన్ని గరిటెడు అట్టు వలె పల్చగా వేసి రెండు వైపులా ఎర్రగా కాల్చాలి

వేడిగా వడ్డించుకుంటే చాలా బాగుంటుంది

— ఎల్. వి. ఉమ

ఎగ్ మసాలా

కావలసినవి. గుడ్లు – 4, బియ్యం – 2 గ్లాసులు, ధనియాలు – 1 స్పూను, గసగసాలు – 1 స్పూను, వెల్లుల్లి 4 లేక 6 గడ్డలు, దాల్చిన చెక్క కొద్దిగా, లవంగాలు – 7, ఉల్లి – పెద్దసైజువి 3, టమాటాలు – 200 గ్రా., పొదీనా – 1 కట్ట, కరివేపాకు – కొద్దిగా, నెయ్యి లేక డాల్డా – పావు కేజి, ఉప్పు—సరిపడినంత.

చేయుపద్ధతి. స్టౌమీద వెడల్పాటిగిన్నెవుంచి డాల్డా వేయాలి ఉడికించిన గుడ్లు అందులో వేసి దోరగా వేయించాలి గుడ్లని కోయరాదు. తరువాత ఉల్లి, టమాటా వేసి కాస్త వేయించాక 4 గ్లాసుల నీళ్ళు పోయాలి. బియ్యం బాగుచేసి కడిగి అందులో వేయాలి. పుదీనా, కొత్తిమీర, కరివేపాకు వేయాలి కాస్త పచ్చికారం, ఉప్పు కూడా వేయాలి, ఈలోగా మసాలాను వేరొక పాత్రలో నూనె వేసి బాగా వేయించాలి అన్నం మధ్య రకంగా ఉడికాక, ఈ మసాలా వేసి కలియబెట్టి, సన్నని సెగమీద ఉంచాలి పసుపు వాడరాదు. తరువాత నీరన్నీ ఇంకి అన్నం బాగా పొడి పొడిగా అయ్యాక పెద్ద వెడల్పాటి పాత్రలో గుమ్మరించి, టమాటాలు, ఉల్లి గుండ్రంగా తరిగి, పైన అందంగా అమర్చాలి పెరుగును పోపువేసి ఇందులో తింటే బావుంటుంది. గుడ్లు సన్నగా తరిగి [పొడవుగా]వడ్డించాలి. చాలా రుచిగా వుంటుంది. చేయడం సులభం. పై చెప్పిన కొలతలో అయితే ముగ్గురికి సరిపోతుంది.

— శ్రీరామ శశికళ

స్వీట్ బ్రెడ్ టోస్ట్

కావలసినవి. ఆరు బ్రెడ్ స్లైసులు, ఒక గ్లాసు పంచదార, కొద్దిగా ఏలకు పొడి.

చేయు విధము పంచదారతో కొద్దిగానీరు పోసి ముదురు తీగపాకం రానివ్వాలి యాలకు పొడి వేసి కిందికి దించిపెట్టుకోవాలి. బాణలిలో నూనెవేసి బ్రెడ్‌లని మనకి కావలసిన ఆకారంలో కోసి దోరగా వేయించి పాకంలో వేయాలి ఇవి చల్లారాక తింటే బాగుంటాయి నియంత్రణం టపనుకి ఇవి చేసు కోవచ్చు

— నాగంటి రాణి

పనసకాయ పెరుగుపచ్చడి

కావలసినవి పావుకిలో సన్నని పనస పొట్టు, పావుశేరు పెరుగు, కొత్తిమీరకట్ట, టీస్పూను ఆవాలు, ఇంగువ, కొంచెం మెంతులు, ఎండుమిర్చి 4, పచ్చిమిర్చి 10, చిటికెడు పసుపు గుండ, తగినంత ఉప్పు

తయారుచేయు విధానము పనసపొట్టు కడిగి, మెత్తగా ఉడకబెట్టి నీరు వార్చాలి బాగా చల్లారిన తరువాత పెరుగులో ఉప్పు, కొత్తిమీర, పచ్చిమిర్చి, కొంచెం ఆవాలు వేసి, మెత్తగా నూరి కలపాలి తరువాత దానికి ఆవాలు, మెంతులు, ఇంగువ, ఎండుమిర్చి, పోపుపెట్టి పనసపొట్టులో కలపాలి ఈ పెరుగు పచ్చడి టిఫిన్‌లోకి, అన్నంలోకి ఆధరువుగాను, రుచిగాను వుంటుంది

— రమణా ప్రకాష్

ఆ రోజే నేను నా గొలుసు బజార్లో అమ్మి మీ డబ్బు మీకిచ్చాను. ఆ తరువాతనేను పట్టుదలతో చదవడం — ఇంటర్‌లో క్లాసు రావడం— మెడిసిన్‌లో జాయినవడం— ఈలోగా మా ఆస్తి కోర్టు ద్వారా మాకు రావడం — చాలా జరిగిపోయాయి!

ఆ రోజే నేను డబ్బు విలువ తెలుసుకున్నాను అందుకే మీ దగ్గరలా ప్రవర్తించాను కాని మీరు కూడా మీ ఉంగరాలమ్మి నాకాడబ్బు యిచ్చారని విని నేనెంతో కుమిలి పోయాను. నేను డాక్టరవడానికి పరోక్షంగా మీరూ కారకులే. మీ దగ్గరే డబ్బు తీసుకోవడం — 'తిన్న యింటి వాసాలు లెక్కపెట్టడం' లాంటిది! అందుకే ఆ డబ్బు తిరిగి తిప్పి పంపుతున్నాను. ఇది నా వృత్తి నేర్పిన 'చివరి పాఠం!'

మరొక్క విషయం – ప్రతి వ్యక్తికీ కొన్ని కాలుష్యాలుంటాయి! విజానికి ట్యూషన్ చెప్పడం చట్టవిరుద్ధం! అయినా మీరు చెప్తున్నారు. ఎందుచేత? విద్యార్థులు కూడా దానివల్ల అదనంగా ప్రయోజనం పొందు తున్నారు కాబట్టి. డాక్టర్లు కూడా డబ్బు తీసుకోవడం తప్పే! అయినా తీసుకుంటున్నారు ఎందుచేత? దానివల్ల రోగులిక్కూడా కొంత ప్రయోజనం కలుగుతోంది అలాగని నేను దీన్ని సమర్థిస్తున్నాననుకోకండి! ఆ రోజు మీరు నన్ను "మానవతా ధర్మం" అప్పుడప్పుడయినా గుర్తుంచుకో" మన్నారు అది మాకెప్పుడూ గుర్తుంటుంది ప్రతి వృత్తిలో మంచి, చెడూ రెండూ ఉంటాయి చెడుని పట్టుకుని విమర్శించ కూడదు! మంచిని విస్మరించ కూడదు అయినా యివన్నీ మీరు నేర్పిన పాఠాలే! కొత్తగా మీకు నేను చెప్పగల అనుభవం నాకు లేదు!

మరి ఉంటాను మీ శ్రీమతి బాబాగారి క్షేమ మనుకొంటాను నన్ను క్షమించమని కోరుతూ, మని ఆర్డరు తిప్పి పంపొద్దని మరీ మరీ ప్రార్థిస్తూ —

మీ శిష్యురాలు,

— వసుంధర